

A86/24

14 mei 1986.

BULGARIJE WEER IN HET REINE MET DE SOVJET-UNIE

Het 13e congres van de Bulgaarse Communistische Partij (BCP), dat van 2 tot 5 april jl. in Sofia werd gehouden, heeft duidelijk gemaakt dat de oude president en partijleider Todor ZHIVKOV erin geslaagd is zijn machtspositie te behouden en de kritiek van Moskou op de Bulgaarse economische politiek grotendeels weg te nemen. De verkoeling tussen ZHIVKOV en GORBACHEV, die zich vorig jaar openbaarde tijdens ontmoetingen van beide partijleiders in Moskou (juni) en Sofia (oktober) lijkt voorbij. Sovjet-premier RYZHKOV, wiens aanwezigheid op het Bulgaarse partijcongres temeer een indicatie was voor een verbeterde verstandhouding, noemde in zijn toespraak zijn gastheren "loyale en betrouwbare vrienden".

In de maanden voorafgaand aan het congres wist ZHIVKOV zich te verzekeren van de steun van de Sovjet-Unie voor een nieuwe ambtstermijn, door een ingrijpende herstructurering van het regeringsapparaat door te voeren, die er uiteindelijk toe zal moeten leiden dat de gebreken in het bureaucratische en inefficiënte systeem weggenomen worden. Pas dan kan Bulgarije de "technologische revolutie" - het belangrijkste thema op het partijcongres - bereiken, waartoe het land zich in Comecon-verband verplicht heeft onder druk van de Sovjet-Unie. Bulgarije lijkt daarmee voorbestemd tot high-technology-exporteur naar de Sovjet-Unie, onder meer via de op het congres aangekondigde oprichting van gezamenlijke produktiemaatschappijen.

De reorganisatie van het regeringsapparaat is gepaard gegaan met omvangrijke personele mutaties. Het meest spectaculair was de vervanging - aan de vooravond van het congres - van premier Grisha FILIPOV (66) door "apparatchik" Georgi ATANASOV (52), een man van de harde lijn en een geboren organisator. Samen met Ognyan DOYNOV (50), eerder dit jaar benoemd tot voorzitter van de Economische Raad (een superministerie), Chudomir ALEXANDROV (49), CC-secretaris voor kader en organisatie en Stoyan MARKOV (44), voorzitter van het gereorganiseerde Staatscomite voor Research en Technologie, vormt ATANASOV het kwartet "jeugdige" politici in het Politburo dat in de komende jaren een nieuwe stijl in het economisch management moet brengen, nodig om de nieuwe technologie in te voeren.

De "oude garde" is echter niet van het politieke toneel verdwenen. Zij houdt, getuige de recente benoeming van de oudgedienden FILIPOV, YOTOV en ANDREI tot CC-secretaris, nadrukkelijk controle op het beleid, zonder direkt voor de

uitvoering daarvan verantwoordelijk te kunnen worden gesteld. Mocht de op het Congres met veel trompetgeschal aangekondigde wetenschappelijke en technologische revolutie op een fiasco uitdraaien, dan zal de kritiek hoogstwaarschijnlijk neerdalen op de hoofden van de jonge rivalen van ZHIVKOV en kan de oude garde - ZHIVKOV bovenal - buiten schot blijven.

Maar hoe de politieke ontwikkeling ook zal uitvallen, in elk geval lijkt Bulgarije, gelet op hetgeen op het congres werd besproken, in de nabije toekomst een belangrijk aandeel te willen gaan nemen in de "technology-transfer" van West naar Oost.

Hoewel het congres zich in hoofdzaak bezighield met de economische besoeignes van Bulgarije, stond ZHIVKOV in zijn rede ook nog kort stil bij de buitenlandse politiek. Wat opviel was zijn accentuering van de sterke band van Bulgarije met de Sovjet-Unie. Verder pleitte hij ervoor dat regeringen op de Balkan zich zouden uitspreken tegen de stationering van (nieuwe) kernwapens op hun grondgebied. Op internationale vredesbijeenkomsten zouden de Bulgaren de weg moeten banen voor hun oude stokpaardje, de totstandkoming van een kernwapenvrijzone op de Balkan.

Twee gebeurtenissen aan de "rand" van het congres, zorgden voor de nodige beroering onder de deelnemers. Allereerst de aankomst van Sergei ANTONOV in Sofia. Deze medewerker van de Bulgaarse luchtvaartmaatschappij, die ervan verdacht werd, betrokken te zijn geweest bij de mislukte moordaanslag op de paus, was kort tevoren door de Italiaanse justitie vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs. Zijn vrijlating werd de congresgangers gepresenteerd als een triomf van de waarheid, hoewel de formulering "bij gebrek aan bewijs" volgens de Bulgaren nog onvoldoende was om de smet op hun landgenoot weg te nemen. De slechte reputatie van Bulgarije, waarover ook de Sovjet-Unie zich bezorgd getoond heeft, leek daarmee in elk geval enigermate te zijn opgepoetst, doch de internationale mensenrechtenorganisatie Amnesty International zorgde vervolgens voor een nieuwe deuk in het imago.

In een letterlijk aan de vooravond van het congres openbaar gemaakt rapport van deze organisatie werden bijzonderheden naar buiten gebracht over de bulgariseringscampagne onder de Turken in Bulgarije en de gewelddaden waarmee deze campagne gepaard is gegaan. Afgevaardigden uit de betreffende districten kwamen het congres vertellen dat al deze beschuldigingen vals waren. Het Amnesty-rapport noopte de partijleiding via woordvoerders de verzamelde internationale pers de officiële lezing over deze campagne nog eens voor te houden: het zou slechts gaan om een spontaan proces van naamsverandering. Hoelang de Bulgaren hieraan vast kunnen houden, zal in hoofdzaak afhangen van de internationale druk waaraan Bulgarije door toedoen van Turkije is bloot komen te staan en de houding van de Sovjet-Unie die stilzwijgend haar afkeuring zou hebben laten blijken.